

ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชน
สร้างสรรค์บนฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา
จังหวัดสุรินทร์

The Potential of Capital Resources and Culture to Increase the
Economic Value of Creative Communities Based on Local
Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin
Province

ประภาพร บุญปลอด^{1*}, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์², เกศศิริ นวลไยสวรรค์³, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์⁴
และสุรีย์ฉาย สุกันธร⁵

Prapaporn Boonplord^{1*}, Navarat Nithichaianan², Ketsiri Nualyisawan³,
Rabiab Wuttiyapong⁴ and Sureeshai Sukonthsrat⁵

Received : October 5, 2023; Revised : August 5, 2024; Accepted : August 10, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัด สุรินทร์ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนสู่การเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชน ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพทุนทรัพยากรประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ การเงินชุมชน และ

¹⁻⁵คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Science Surindra Rajaphat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : airthecorr@hotmail.com

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

ศักยภาพทุนวัฒนธรรม ประกอบด้วย ศาสนสถาน ประเพณี ภูมิปัญญา และดนตรีพื้นบ้าน แนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน โดยการนำทุนทรัพยากร วัฒนธรรมที่มีความหลากหลายมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ พัฒนาองค์ความรู้และทักษะผู้ประกอบการ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีทั้งภายในชุมชนกับภายนอกชุมชน โดยใช้ศักยภาพของทุนทรัพยากร วัฒนธรรมเป็นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

คำสำคัญ (Keywords) : ทรัพยากร, วัฒนธรรม, ศักยภาพ, เศรษฐกิจชุมชน

Abstract

This research is aimed to study the potential of cultural resource capital from border community between Thailand-Cambodia, to study the development approach of cultural resource capital toward community economic added value enhancement from border area between Thailand-Cambodia, Surin Province. This research is significantly Qualitative Research Methodology by in-depth interviews and focus group dialogue conversation. The research finding result is the potential of resource capital which is consisted of villager scholars, natural resources, learning sources, community finances and cultural capital potentials. What's more, the cultural capital potentials are such as religious institutions, traditions, local wisdoms and folk way music. Additionally, the development approach of cultural resource capital is objective with community economic added value enhancement increasing proliferation goal which is implemented diversified cultural resource capitals into developing the community products with identity, body of knowledge development & entrepreneur skills, development of community travelling sites and creating the collaboration network with internal & external community partnership throughout cultural resource capital potential. At last, the cultural resource capital

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยนันต์, เกศศิริ นวลโยสวรรณ, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์ และสุริย์ฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรคับนฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-

220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

potential is based toward moving forward community based economy system powerfully.

Keywords : potential, resources, culture, economic

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ที่ส่งผลกระทบในทุกมิติต่อวิถีชีวิตของประชาชนในการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัจจัยดังกล่าวเป็นภัยคุกคามหากขาดการรอบรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการดำรงชีพอยู่ได้คนในชุมชนสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในการดำรงชีพ โดยการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนสิ่งสำคัญคือ การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้เป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอันเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมสร้างสรรค์รายได้บนฐานทรัพยากรและความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง อันเป็นการพึ่งตนเอง โดยการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมกันเป็นเจ้าของ โดยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชน (อรรณพ เกสร, 2565) ขณะเดียวกันการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ได้อย่างมีคุณค่าเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า รวมทั้งรู้จักวิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรวมถึงทรัพยากรต่างๆ ให้คงอยู่กับชุมชน สิ่งที่มีความสำคัญกับการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่ วิถีชีวิตอย่างแท้จริงเพื่อกระตุ้นและผลักดันให้ชุมชนมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความอยู่ดีมีสุขบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์และหลักการพึ่งตนเองเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งการพึ่งตนเองชุมชนจะเชื่อมโยงขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมชุมชน เพิ่มพูนความสัมพันธ์อันใกล้ชิดทางสังคม ทำให้เกิดความรักความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละและตื่นตัวในการพัฒนาตัวเองให้มีภูมิคุ้มกันเท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับวิถีชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายด้วยทุนชุมชน ทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากร ทุนวัฒนธรรมที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนบนฐานทรัพยากร

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The

Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities

Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. **Journal of**

Local Governance and Innovation. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

ที่มีอยู่อย่างเป็นองค์รวมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชนที่ยึดหลักชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงศักยภาพ ความรู้ ภูมิปัญญา อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ทั้งนี้การศึกษาชุมชนผ่านการเก็บข้อมูลให้เห็นถึงวิถีคุณค่าความรู้ภายในชุมชนท้องถิ่น นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างพลังให้คนในชุมชนนำองค์ความรู้มาสู่การพัฒนาโดยคำนึงถึงศักยภาพ ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้สังคมเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน (อุทิศ ทาหอม, 2564 : 71)

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานทรัพยากร วัฒนธรรมจึงมีความสำคัญต่อการสนับสนุนที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยชุมชนตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์เป็นชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจชุมชนในการพึ่งตนเองและการจัดการตนเองโดยตั้งอยู่บนฐานแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่คนในชุมชนร่วมกันดำเนินกิจกรรมอันเกี่ยวกับการผลิต การรวมกลุ่ม เช่น การเกษตร การทอผ้า การจักสาน เป็นต้น โดยมีภูมิปัญญาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนเพื่อความอยู่ดีมีกินของครอบครัว อย่างไรก็ตามปัญหาของชุมชนเนื่องจากการดำเนินงานของคนในชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิต ทำให้ขาดความรู้ทักษะในการพัฒนาต่อยอดการผลิตในการนำภูมิปัญญามาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขาดการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า เป็นต้น ประกอบกับต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันทางการตลาดที่มีความรุนแรงและความสมัยใหม่อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งต้องเผชิญกับปัจจัยแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินงานกิจกรรมทั้งในการประกอบอาชีพ กิจกรรมธุรกิจชุมชน ทำให้ชุมชนต้องประสบกับปัญหาในการประกอบอาชีพทำให้ต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงานยังต่างถิ่นและกลุ่มธุรกิจชุมชนไม่สามารถดำเนินงานให้เติบโตได้หรือบางกลุ่มต้องล้มเลิกกิจการไป

ดังนั้น การศึกษาศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างให้ชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้ การคิดสร้างสรรค์และการจัดการองค์ความรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมชุมชน โดยสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากฐานของภูมิปัญญาทรัพยากร วัฒนธรรมที่มีคุณค่าไปสู่มูลค่า พร้อมกับการเตรียมความพร้อม

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยนันต์, เกศศิริ นวลโยสวรรณ, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์ และสุริยฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรคบนฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างงานและสร้างรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น อันนำไปสู่ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน และการเพิ่มมูลค่า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ตัวแทนกลุ่มอาชีพ และตัวแทนภาครัฐเกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสังเกต โดยศึกษาในประเด็นศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน และการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนาทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยการพิสูจน์ว่าข้อมูลนั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The

Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities

Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. **Journal of**

Local Governance and Innovation. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กำหนดไว้ และนัดสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ โดยมีการบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาที่รวบรวมได้โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในกรอบการวิจัยให้เป็นระบบ โดยเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ศักยภาพด้านทุนทรัพยากร

ศักยภาพทุนทรัพยากรประกอบด้วย ทรัพยากรปราชญ์ชาวบ้าน ทรัพยากรด้านการเงิน ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรภูมิปัญญา และทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้มีองค์ความรู้ ผู้รู้และมีภูมิปัญญาที่เป็นที่ยอมรับและนับถือของสมาชิกในชุมชนและนอกชุมชน โดยความรู้เกิดจากประสบการณ์และการได้รับถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ได้แก่ ปราชญ์ด้านการทอผ้าไหม ปราชญ์ด้านยาสมุนไพร ดนตรีพื้นบ้าน และปราชญ์ด้านพิธีกรรม ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายที่คนในชุมชนให้การยอมรับและเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน ในการนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพและการเป็นแหล่งพึ่งพิงทางใจให้กับผู้คนในชุมชน

2. ทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่หล่อเลี้ยงวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่เชื่อมโยงอาชีพ วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับดิน น้ำ ป่าชุมชน และทุนทรัพยากรธรรมชาติมีความหลากหลายของระบบนิเวศที่มีคุณประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนได้พึ่งพา ทั้งเป็นแหล่งผลิตอาหาร การปลูกพืชเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นป่าชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นทั้งแหล่งสร้างความมั่นคงทางอาหาร และยาสมุนไพร ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักและรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้าน

3. แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ แหล่งเรียนรู้การเกษตรผสมผสาน ศูนย์จัดการดินปุ๋ย และศูนย์

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยนันต์, เกศศิริ นวลโยสวรรณ, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์ และสุริยฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรวงศ์บนฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2024.60>

เรียนรู้เกษตรธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้แนวทางการพึ่งตนเองทั้งการปลูกพืชผักแบบเกษตรอินทรีย์ ระบบการจัดการน้ำ การผลิตปุ๋ยหมัก และเป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหารและเป็นพื้นที่อาหารปลอดภัยที่เปิดให้คนในชุมชนและนอกชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้สอดคล้องกับบริบทของตน

4. การเงินชุมชน เป็นทุนที่ชุมชนใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชน และธนาคารข้าว ที่เป็นแหล่งเงินทุนที่ให้บริการแก่คนในชุมชนในการประกอบอาชีพ และการส่งเสริมการออมทรัพย์และให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิก ซึ่งให้กู้ยืมแก่สมาชิกและรับฝากเงินจากสมาชิก รวมทั้งสวัสดิการของสมาชิก ซึ่งเป็นการพึ่งตนเองและกันเองของคนในชุมชน

ศักยภาพด้านทุนวัฒนธรรมชุมชน

ทุนวัฒนธรรมชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางสังคมและทางเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งวัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ และสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในการสร้างขวัญและกำลังใจ รวมทั้งสร้างความมั่นใจสำหรับการทำมาหากิน การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ซึ่งมีการสืบทอดต่อกันมา ทุนวัฒนธรรมชุมชนประกอบด้วย

1. ด้านศาสนสถาน ซึ่งมีศาสนสถานทางพุทธศาสนาที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา ที่พึ่งทางใจ และจัดพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากวัดแล้วสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนในชุมชนเลื่อมใส คือ ศาลเจ้าแม่ตะเคียน ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจและความเชื่อความศรัทธาของชุมชนในด้านการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

2. ด้านประเพณี ตามช่วงเทศกาล ที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนที่จัดขึ้นในแต่ละเดือนในปีปฏิทินในวิถีชีวิตของชุมชนมีทั้งประเพณีที่อยู่บนฐานความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อทางพุทธศาสนา และเพณีที่เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งประเพณียึดถือเป็นแบบแผนในการปฏิบัติที่สืบทอดกันมาและเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน นอกจากนี้ประเพณีมีบทบาททำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความสามัคคีที่มีความรู้สึกร่วมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมชุมชน

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyaapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The

Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities

Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. **Journal of**

Local Governance and Innovation. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

3. ด้านภูมิปัญญา ที่มีการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนปัจจุบัน ได้แก่ ด้านหัตถกรรมการทอผ้าไหม และหัตถกรรมการจักสาน การทอเสื่อ ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน ด้านเกษตรกรรม เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ และภูมิปัญญาด้านการดูแลและรักษาโรคแบบพื้นบ้าน เช่น การใช้สมุนไพรในการรักษา หรือการรักษาด้วยพิธีกรรมความเชื่อ

4. ด้านดนตรีพื้นบ้าน ได้แก่ รำตรोट เรือมอันเร เป็นวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านที่คงมีการสืบทอดในการประกอบกิจกรรมประเพณีของชุมชน และเป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนานให้ชาวบ้านทั้งและความเพลิดเพลินแก่ชาวบ้านซึ่งมีคุณค่าทางจิตใจของคนในชุมชน

แนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรนำทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนที่มีความหลากหลายอันเป็นศักยภาพที่สามารถนำมาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา หัตถกรรม จักสาน ทอผ้าไหม เป็นต้น โดยสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ที่นำมาเป็นจุดขายที่สร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์และสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ เช่น การแปรรูปผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ การแปรรูปสมุนไพรในการนำมาเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมโดยการนำวัฒนธรรมมาทอเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น อันก่อให้เกิดการสร้างรายได้ สร้างอาชีพสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

2. ควรรวมกลุ่มอาชีพในรูปของธุรกิจชุมชนและพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าของและร่วมกันรับผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบธุรกิจชุมชน ในการนำทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนมารวมกลุ่มเป็นธุรกิจชุมชน สร้างรายได้ให้กับชุมชน นอกจากนี้พัฒนาองค์ความรู้และทักษะผู้ประกอบการให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงทรัพยากรอย่างเหมาะสมในการสร้างความหลากหลายและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มยอดขายและรายได้ให้ผู้ประกอบการ รวมถึงการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยนันต์, เกศศิริ นวลโยสวรรณ, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์ และสุริย์ฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างสัจจบันฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-

220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jligr.2024.60>

3. ควรพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชนได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการใช้ทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่จะนำไปสู่สร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยนักวิชาการได้กล่าวว่า การเรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดจากฐานทรัพยากร วัฒนธรรม ภูมิปัญญาให้เกิดคุณค่าและมูลค่า โดยผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจในศักยภาพของทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน และเกิดความคิดสร้างสรรค์สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ปัจจุบันการวิวัฒนาการของเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่ๆ หากมีการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องและเรียนรู้ในการผสมผสานภูมิปัญญาและความรู้สมัยใหม่ในการพัฒนาและต่อยอดความรู้นำไปสู่การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถปรับตัวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของยุคสมัยและการดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง

4. ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการนำทุนทรัพยากรที่มีอยู่เป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างรายได้จากคนภายนอกเข้ามาสู่ชุมชน โดยการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ศักยภาพจากทุนทรัพยากร ชุมชนมีทรัพยากรที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว อาทิ ทรัพยากรธรรมชาติผามะนาว ป่าชุมชน แหล่งเรียนรู้เชิงเกษตร ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งสามารถจัดเป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นจุดเด่นด้านเกษตรอินทรีย์ ผักปลอดสารและสวนผลไม้ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ผามะนาวที่จัดเป็นสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสู่ระดับตำบล ไปสู่ระดับจังหวัด เพื่อดึงดูดให้คนภายนอกเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชน

ดังนั้นศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมเป็นทุนที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการดึงเอาศักยภาพของทุนทรัพยากร วัฒนธรรมของชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนมาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพัฒนาต่อยอดเพิ่มมูลค่า ทั้งในด้านการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชุมชน การรวมกลุ่มในรูปของธุรกิจชุมชนเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ฐานจากศักยภาพของทุนทรัพยากร วัฒนธรรมที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The

Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities

Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. **Journal of**

Local Governance and Innovation. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ทูทรัพย์ากรประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้านซึ่งเป็นบุคคลที่มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อ และเป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน ทูทรัพย์ากรธรรมชาติแหล่งน้ำและป่าชุมชนที่ยังคงความสมบูรณ์ที่เชื่อมโยงการประกอบอาชีพและวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งเป็นทั้งแหล่งอาหารและสมุนไพรอันเป็นแหล่งสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน ด้านทรัพย์ากรแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรซึ่งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนและภายนอกชุมชน และทุนการเงิน เป็นทุนที่ชุมชนใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนทรัพย์ากรเพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชน และธนาคารข้าวที่เป็นแหล่งเงินทุนที่ให้บริการทางการเงินแก่สมาชิกในชุมชนในการประกอบอาชีพ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิก และการส่งเสริมการออมทรัพย์ซึ่งเป็นการพึ่งตนเองของคนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย ธรรมสังการ และคนอื่น ๆ (2565) ศึกษาทุนชุมชนและศักยภาพในการจัดการตนเองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นพบว่า ทุนชุมชนที่มีผลต่อการจัดการตนเองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และแรงงานในชุมชน ทุนสังคมมีลักษณะความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ทุนกายภาพเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนจัดสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในลักษณะของโครงสร้างพื้นฐาน ทุนธรรมชาติคือ ที่ดิน น้ำ ป่า อากาศ ที่สมบูรณ์ ทุนการเงินและทุนทางวัฒนธรรม ความรู้ ภูมิปัญญา ประเพณี และศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ศักยภาพในการจัดการตนเองด้านทรัพย์ากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศักยภาพในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจ และศักยภาพในการจัดการตนเองด้านสังคม

2. ทุนวัฒนธรรมชุมชนกล่าวคือ ชุมชนมีทุนวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งด้านศาสนสถาน ด้านประเพณี ด้านภูมิปัญญา ด้านภาษาท้องถิ่น และด้านดนตรีพื้นบ้าน ที่มีทั้งความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ และสิ่งที่เหนือธรรมชาติซึ่งมีอิทธิพลต่อการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน รวมทั้งในการสร้างขวัญและกำลังใจ สร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตมีการสืบทอดต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญธิชา มั่นคง (2560) ศึกษาบทบาทของทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนในตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา คือ ประเพณีดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม การจักสานไม้ไผ่ การจักสานผักตบชวา การทำนาแบบดั้งเดิมและการทำนาอินทรีย์ ทุนบุคคลมี ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการรวมกลุ่มการสร้างเสริมความเข้มแข็งและการพัฒนาชุมชน

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยนันต์, เกศศิริ นวลโยสวรรณ, ระเบียบ วุฒิพิยพงศ์ และสุริย์ฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพย์ากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างเสริมฐานทรัพย์ากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

บทบาทของทุนทางวัฒนธรรมที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่าทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลบ้านต๋อน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาทุนทางทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการนำศักยภาพของทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนมาเพิ่มมูลค่าและสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์และสร้างความแตกต่างที่เป็นอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ เช่น การแปรรูปผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ การแปรรูปสมุนไพรในการนำมาเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมโดยการนำวัฒนธรรมมาทอเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น อันก่อให้เกิดการสร้างรายได้ สร้างอาชีพสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญรัตน์ แก้วกมล และคณะ (2564) ศึกษาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจสมารถนำทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการหรือสร้างตราสัญลักษณ์สินค้า เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าและบริการ เช่น การออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยเฉพาะงานฝีมือและของที่ระลึกต่าง ๆ การพัฒนาสถานที่ทางวัฒนธรรมเป็นแหล่งเรียนรู้ สถานที่ท่องเที่ยวและการนำวัฒนธรรมชุมชนมาใช้ในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของเรณู เหมือนจันทร์เชย (2558) ศึกษาทุนวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาภูมิชาติพันธุ์ไทยทรงดำในจังหวัดนครปฐม พบว่า การสร้างและพัฒนาผลผลิตของกลุ่มและองค์กรในชุมชน เช่น โดยกลุ่มและองค์กรในชุมชน ทั้งส่วนที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันหรือกลุ่มที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรมหรือกลุ่มอาชีพสามารถนำเอาทุนวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของวัตถุดิบเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างในการสร้างสรรค์ผลผลิตขึ้นใหม่ หรือนำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาพัฒนาเป็นผลผลิตของกลุ่มและองค์กรขึ้นได้ โดยการใช้สร้างผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าเหมาะสมแก่การใช้เป็นของกำนัล ของฝาก ของที่ระลึก และเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่สร้างมูลค่าที่เป็นเงินทองแก่กลุ่มหรือองค์กรได้ด้วย

2. ควรรวมกลุ่มอาชีพในรูปของธุรกิจชุมชนในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าของ และร่วมกันรับผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบธุรกิจชุมชน และพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนในการนำทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนมาพัฒนาเป็นอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและการสร้างช่องทางการตลาดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น การตลาดออนไลน์

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyaapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The

Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities

Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. **Journal of**

Local Governance and Innovation. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

นอกจากนี้พัฒนาองค์ความรู้และทักษะผู้ประกอบการให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงทรัพยากรอย่างเหมาะสมในการสร้างความหลากหลายและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มยอดขายและรายได้ให้ผู้ประกอบการ รวมถึงส่งเสริมผู้ประกอบการสามารถบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเรือน บุญกอบแก้ว (2562) ศึกษาแนวทางการปรับใช้ทุนวัฒนธรรมในการพัฒนาชุมชน บ้านวังหอน ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนบ้านวังหอน และการที่ชุมชนนำเอาทุนทางวัฒนธรรมวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อแบบดั้งเดิมของชุมชนตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ถือเป็นต้นทุนเดิมของชุมชนมาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กระบวนการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นเป็นแหล่งเรียนรู้ของชาวบ้านในชุมชนที่มีจุดประสงค์เดียวกันในการพัฒนาชุมชนบ้านวังหอนร่วมกันเกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ภายใต้หลักของสังคมแห่งความพอเพียงบนฐานของทุนทางวัฒนธรรม และการรักษาสืบสานวัฒนธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ชุมชนเกิดการเรียนรู้และเห็นคุณค่าจากสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน

3. ควรพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชนได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการใช้ทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่จะนำไปสู่สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งการเรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดจากฐานทรัพยากร วัฒนธรรม ภูมิปัญญาให้เกิดคุณค่าและมูลค่า โดยผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจในศักยภาพของทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนและเกิดความคิดสร้างสรรค์สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเรียนรู้ในการผสมผสานภูมิปัญญาและความรู้สมัยใหม่ในการพัฒนาและต่อยอดความรู้ไปสู่การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้การเรียนรู้ชุมชนสามารถปรับตัวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของยุคสมัยและการดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทิศ ทาหอม (2564) ศึกษาการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนฐานวัฒนธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม พบว่า การพัฒนาทักษะศาสตร์สมัยใหม่ การบูรณาการระหว่างองค์ความรู้ชุมชนกับองค์ความรู้ศาสตร์สมัยใหม่นับเป็นชุดเชื่อมโยงสู่การพัฒนาบนรากฐานวัฒนธรรมชุมชนเป็นการพัฒนาต่อยอดให้กลายเป็นสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สินค้าทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เป็นต้น นับเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ซึ่งการจะพัฒนาสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมชุมชนให้กลายเป็นสิ่งที่โดดเด่นได้นั้นต้องใช้ความคิดที่สร้างสรรค์ที่มาจากการฝึกฝน เรียนรู้ ทดลอง ดัดแปลงจากประสบการณ์ จนเกิดเป็นปัญญาพัฒนาต่อยอดได้

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยนันต์, เกศศิริ นวลไสยวรรค, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์ และสุริย์ฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรคบนฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-

220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

4. การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการนำทุนทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนเป็นต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยวที่หลากหลายตามศักยภาพ และเหมาะสมกับบริบทของชุมชน เช่น กรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนที่เชื่อมโยงระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัด พร้อมกับการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่ชุมชนท้องถิ่นที่สร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา บุญทวี และคณะ (2561) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่นในหลายด้านๆ เช่น วิถีชีวิต ประเพณี กิจกรรม เป็นต้น ในการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการฐานทรัพยากร วัฒนธรรมที่เป็นพื้นฐานของแต่ละชุมชนให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกประทับใจในมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระดับตำบลสู่ระดับอำเภอ สู่ระดับจังหวัด อันนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การประชาสัมพันธ์ทุนทางวัฒนธรรม ควรจัดทำองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมชุมชนเป็นฉบับภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และจัดนิทรรศการ ประชาสัมพันธ์ทุนทางวัฒนธรรมของอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา และสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา อาจสาสิกรและคณะ (2563) ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมกับการส่งเสริมศักยภาพชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีไผดำ บ้านวัง ตำบลวังยาง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า โดยมีแนวทางพัฒนาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการส่งเสริมศักยภาพชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีไผดำ ประกอบด้วย พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละท้องถิ่น และส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวชุมชน

5. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือของพหุภาคีระหว่างภายในชุมชนกับภายนอกชุมชน เช่น เครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ เครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายการตลาด เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างบูรณาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพของตนเอง อาทิ ด้านการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ เป็นต้น อันเป็นการเสริมจุดแข็งเพิ่มโอกาส พร้อมกับลดจุดอ่อนและอุปสรรคของชุมชนเป็นการขับเคลื่อนในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระดับครอบครัวและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทิศ ทาหอม (2564) ศึกษาการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนฐานวัฒนธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผลการวิจัย

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The

Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities

Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. **Journal of**

Local Governance and Innovation. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

พบว่า สร้างภาคีเครือข่ายการทำงานต้องมีเครือข่ายช่วยในการเติมเต็มความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การทำงานชุมชนชาวบ้านต้องการแปรรูปอาหารพื้นถิ่น ความชำนาญในเรื่องนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาเครือข่ายจากเพื่อน คนรู้จัก ญาติ หัวหน้าที่มีความรู้ในด้านการแปรรูปอาหารเข้ามาช่วยให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จนให้เกิดผลลัพธ์ความสำเร็จอย่างที่น่าพอใจ ขณะเดียวกันหากจะทำการตลาดต้องมีการติดต่อเครือข่ายด้านการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบรรจุภัณฑ์และการประชาสัมพันธ์ช่วยออกแบบการพัฒนาต่อยอดให้ชุมชนสามารถจัดการปัญหาตนเองได้อย่างครบวงจร นักพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเปรียบเสมือนจุดศูนย์กลางในการเชื่อมต่อกับบุคคลที่มีความรู้มาช่วยในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุมชนควรร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรของชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนและควรรวมกลุ่มอาชีพ หรือร่วมคิด ร่วมกันเป็นเจ้าของในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของธุรกิจชุมชน ที่นำไปสู่การสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน

1.2 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนาทุนทางทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนในการส่งเสริมหรือกำหนดนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพทุนของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพเป็นธุรกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์และฟื้นฟู ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนพัฒนาสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อนำสู่การออกแบบหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด

2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวจากฐานทรัพยากรที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนอันนำไปสู่การเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยนันต์, เกศศิริ นวลโยสวรงค์, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์ และสุริย์ฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างเสริมฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-

220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jligruru.2024.60>

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญรัตน์ แก้วกมล และคณะ. (2564). “การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน”. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11(1) : 75-91.
- ขวัญเรือน บุญกอบแก้ว. (2562). “แนวทางการปรับใช้ทุนวัฒนธรรมในการพัฒนาชุมชน บ้านวังหอน ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 10(ฉบับพิเศษ). 188-209.
- วันชัย ธรรมสัจการ และคนอื่น ๆ. (2565). “ทุนชุมชนและศักยภาพในการจัดการตนเองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น”. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช. 14(1) : 22-32.
- วาสนา อาจสาธิตกร และคณะ. (2563). “ทุนทางวัฒนธรรมกับการส่งเสริมศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวOTOP นวัตกรรมวิถีไทดำ บ้านวัง ตำบลวังยาง อำเภอกลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร”. วารสารพิภูล. 18(2) : 270-278.
- เรณู เหมือนจันทร์เชย. (2558). ทุนวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาภูมิทัศน์ไทยทรงดำในจังหวัดนครปฐม. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 8(2): 231-247.
- อัญธิชา มั่นคง. (2560). “บทบาทของทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 12(39): 90-100.
- อุทิศ ทาหอม. (2564). “การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนฐานวัฒนธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม”. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 16(2): 55-73.
- อารียา บุญทวี และคณะ. (2561). “แนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอกลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์. 20(1) : 67-85.
- อรรธรณ เกสร. (2565). การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนกับกฎหมายที่ควรรู้ตอนที่ ๑.
https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2169.

Citation : Boonplord, P., Nithichaianan, N., Nualyisawan, K., Wuttiyapong, R. & Sukonthsrat, S. (2024). The

Potential of Capital Resources and Culture to Increase the Economic Value of Creative Communities Based on Local Resources in the Border Area of Thailand-Cambodia in Surin Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>

Citation : ประภาพร บุญปลอด, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เกศศิริ นวลโยสวรรณ, ระเบียบ วุฒิปิยพงศ์ และสุริย์ฉาย สุกันธรัตน์.

(2567). ศักยภาพทุนทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์บนฐานทรัพยากรท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 205-220; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.60>